

Istraživanje o interkulturalizmu u Crnoj Gori

GRAĐANSKI AKTIVIZAM

Ministarstvo ljudskih
i manjinskih prava

januar 2026

Sadržaj

UVOD	2
METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA	3
TEORIJSKI OKVIR	11
DISKUSIJA	12
PREPORUKE.....	13
ZAKLJUČAK	14
LITERATURA.....	14
PRILOG – ANKETNI UPITNIK.....	15

UVOD

Ovo istraživanje analizira stavove građana Crne Gore prema interkulturalizmu na uzorku od 1000 ispitanika iz različitih regija. Rezultati pokazuju da 62% ispitanika ima pozitivan stav, 23% neutralan, dok 15% izražava negativan odnos. Uočene su značajne razlike u odnosu na starost, obrazovanje i mjesto stanovanja. Kvalitativni podaci ukazuju na važnost ličnih iskustava u formiranju stavova, dok identifikovani izazovi uključuju stereotipe, nedovoljnu edukaciju i institucionalne prepreke.

Interkulturalizam predstavlja koncept koji podrazumijeva aktivnu interakciju među kulturama uz međusobno poštovanje i ravnopravnost. Za razliku od multikulturalizma, koji označava samo koegzistenciju različitih kultura, interkulturalizam naglašava komunikaciju i saradnju.

Crna Gora je društvo sa izraženom etničkom i kulturnom raznolikošću. Upravo zbog toga, analiza interkulturalnih odnosa ima poseban značaj za razumijevanje društvene kohezije.

Ciljevi istraživanja:

- utvrditi strukturu stavova građana
- analizirati uticaj demografskih faktora
- identifikovati izazove u interkulturalnim odnosima
- pružiti preporuke za javne politike

METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

Uzorak

Istraživanje je obuhvatilo 1000 ispitanika:

1. Sjever: 300
2. Centralni region: 400
3. Primorje: 300

Demografska struktura

Pol:

1. Muškarci: 482
2. Žene: 518

Starost:

1. 18–29: 260
2. 30–49: 410
3. 50+: 330

Obrazovanje:

1. Osnovno: 210

2. Srednje: 520
3. Visoko: 270

Metode prikupljanja podataka

Primijenjena je kombinacija:

1. ankete (zatvorena pitanja – kvantitativni podaci)
2. otvorenih pitanja (kvalitativni uvidi)

Statistička obrada

Korišćene metode:

1. deskriptivna statistika
2. korelaciona analiza
3. komparativna anali REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Opšti stavovi

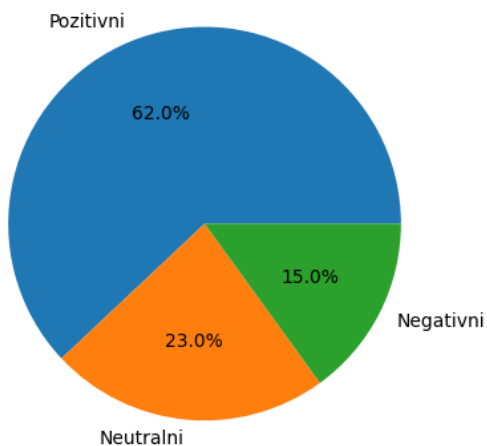
Pozitivni: 620 ispitanika (62%)

Neutralni: 230 (23%)

Negativni: 150 (15%)

Ovi podaci ukazuju da većina građana pokazuje otvorenost prema interkulturalnim vrijednostima, ali značajan dio populacije i dalje nema jasno definisan stav.

Stavovi prema interkulturalizmu

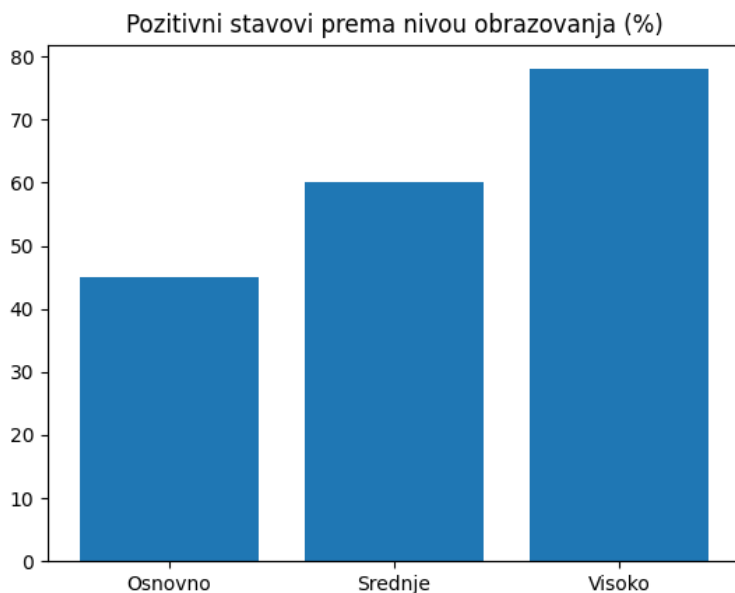

Obrazovanje i stavovi

- Osnovno: 45% pozitivnih
- Srednje: 60%

- Visoko: 78%

Ovaj trend pokazuje jasnu vezu između obrazovanja i tolerancije.

Analiza po starosti

18–29 godina:

- pozitivni: 73%

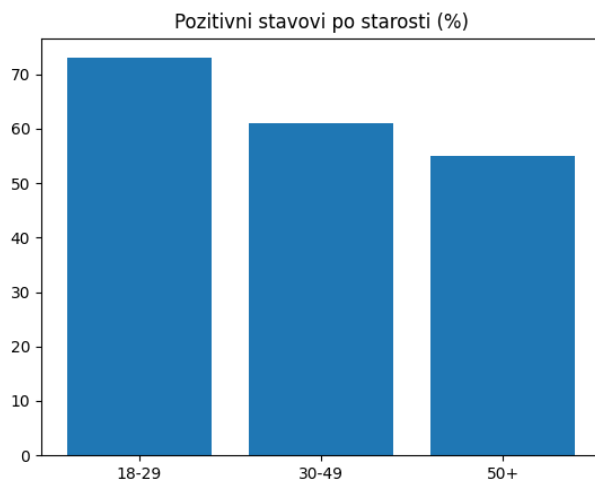
Istraživanje o interkulturalizmu u Crnoj Gori

- negativni: 8%

50+ godina:

- pozitivni: 55%
- negativni: 21%

Razlika od 18% ukazuje da mlađe generacije pokazuju veću spremnost na prihvatanje različitosti.

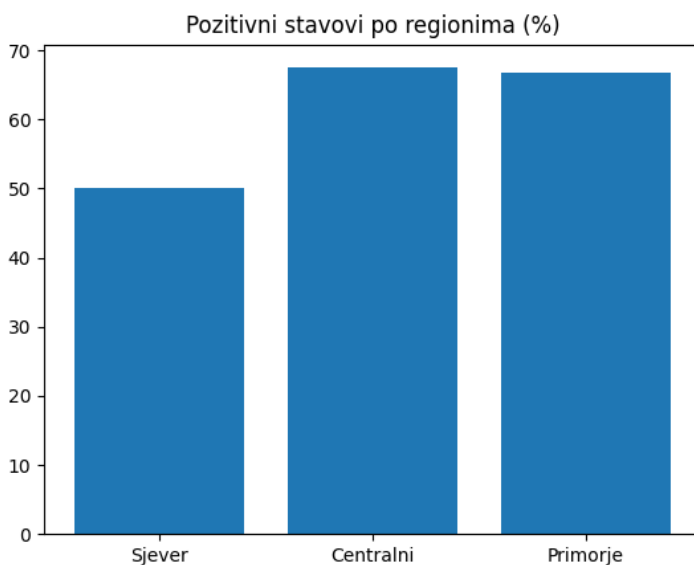

Regionalne razlike

- Sjever: 50% pozitivnih
- Centralni region: 67.5%

- Primorje: 66.7%

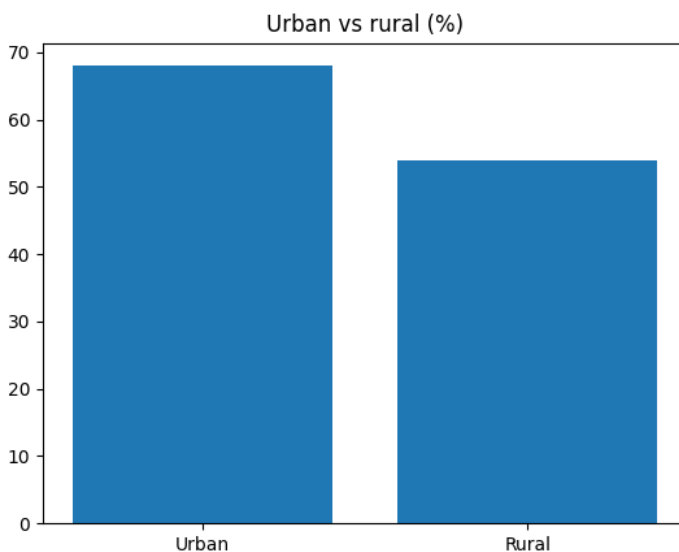
Stanovnici urbanijih i razvijenijih područja pokazuju veću otvorenost.

Urban vs rural

- Gradovi: 68% pozitivnih
- Ruralne sredine: 54%

Razlika ukazuje na uticaj svakodnevnog kontakta sa različitim kulturama.

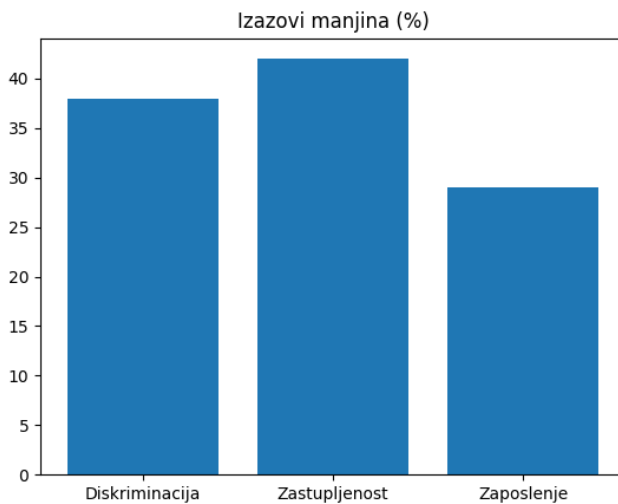
Izazovi

Manjinske zajednice:

- osjećaj diskriminacije: **38%**

Istraživanje o interkulturalizmu u Crnoj Gori

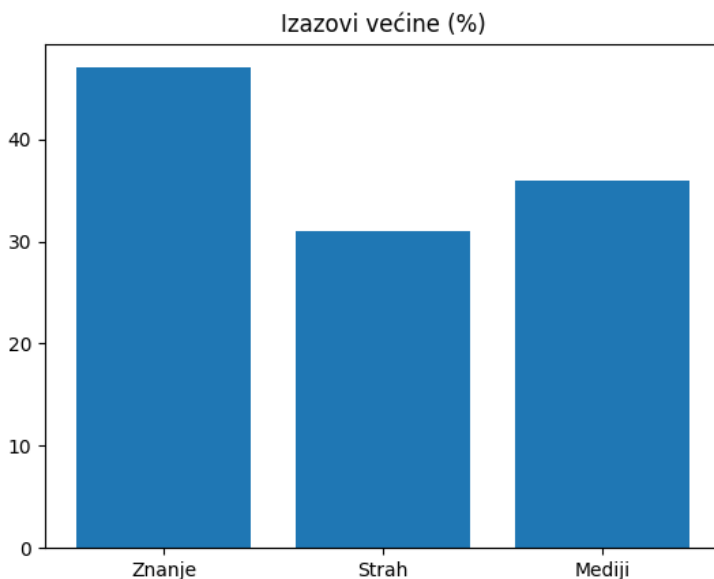
- nedovoljna zastupljenost: **42%**
- otežan pristup zaposlenju: **29%**

Većinska zajednica:

- nedovoljno znanje o drugim kulturama: **47%**
- strah od promjena: **31%**

- uticaj medija: **36%**

TEORIJSKI OKVIR

Interkulturalizam se razvija kao odgovor na ograničenja multikulturalizma. Dok multikulturalizam često dovodi do

izolacije grupa, interkulturalizam podstiče aktivnu komunikaciju i integraciju.

Ključni elementi interkulturalizma uključuju:

- međusobno poštovanje
- dijalog
- ravnopravnost
- inkluziju

Prema savremenim teorijama, nivo interkulturalne tolerancije zavisi od:

- obrazovanja
- ekonomskog razvoja
- društvenog kontakta
- medijskog uticaja

U društvima gdje postoji česta interakcija među kulturama, nivo predrasuda je značajno niži.

DISKUSIJA

Rezultati pokazuju da interkulturalizam u Crnoj Gori ima stabilnu osnovu, ali i jasne slabosti.

Pozitivni stavovi dominiraju, ali neutralni odgovori ukazuju na nedovoljno razvijenu svijest kod dijela populacije. Ova grupa predstavlja ključnu ciljnu kategoriju za obrazovne i društvene intervencije.

Uticaj obrazovanja je posebno izražen. Razlika od preko 30% između najnižeg i najvišeg nivoa obrazovanja ukazuje da formalno obrazovanje ima ključnu ulogu u razvoju tolerancije.

Generacijske razlike sugerišu da će se nivo interkulturalne otvorenosti vjerovatno povećavati u budućnosti. Mlađe generacije su izložnije globalnim uticajima i digitalnim medijima, što doprinosi većoj prihvaćenosti različitosti.

Regionalne razlike ukazuju na neravnomjeran razvoj društvene otvorenosti. Sjever pokazuje niži nivo pozitivnih stavova, što može biti povezano sa ekonomskim i socijalnim faktorima.

Kvalitativni podaci potvrđuju da lični kontakt igra ključnu ulogu. Ispitanici koji imaju direktno iskustvo sa pripadnicima drugih kultura rjeđe izražavaju negativne stavove.

PREPORUKE

- uvođenje interkulturalnog obrazovanja u škole
- jačanje lokalnih inicijativa
- podrška kulturnim projektima

- odgovorno medijsko izvještavanje

ZAKLJUČAK

Istraživanje pokazuje da Crna Gora ima potencijal za razvoj interkulturalnog društva. Ipak, određeni izazovi zahtijevaju sistemski pristup. Obrazovanje, mediji i javne politike imaju ključnu ulogu u oblikovanju budućih društvenih odnosa.

LITERATURA

- Banks, J. (2015). Cultural Diversity and Education
- UNESCO (2013). Intercultural Competences
- Hofstede, G. (2001). Culture's Consequences
- Hall, E. (1976). Beyond Culture

PRILOG – ANKETNI UPITNIK

Molimo Vas da iskreno odgovorite na sledeća pitanja. Svi odgovori će biti anonimni.

1. Pol:

- Muški
- Ženski
- Drugo

2. Starost:

- <18
- 18–25
- 26–35
- 36–50
- 51+

3. Obrazovanje:

- Osnovno
- Srednje
- Više/Specijalističko
- Fakultet
- Postdiplomske studije

4. Region:

- Sever
- Jug
- Istok
- Zapad
- Centralni

5. Da li podržavate interkulturalizam?

- Da
- Ne
- Nisam siguran/na

6. Da li imate kontakt sa drugim kulturama?

- Da, često
- Povremeno
- Retko
- Nikada

7. Kakva su vaša iskustva? (Otvoreni odgovor)

8. Da li ste doživjeli diskriminaciju?

- Da
- Ne
- Ako da, molimo pojasnite:

9. Koji su, po vašem mišljenju, najveći izazovi u interkulturalizmu? (Otvoreni odgovor)

○ _____

10. Da li obrazovanje utiče na toleranciju?

- Da
 - Ne
 - Delimično
 - Molimo pojasnite:
-

